

УДК 658.15

Олександр Григорович ЯНКОВИЙ

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємства,
Одеський національний економічний університет, e-mail: yankovoy_a@ukr.net

Галина Володимирівна КОШЕЛЬОК

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства,
Одеський національний економічний університет, e-mail: galas2811@gmail.com

ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Янковий, О. Г. Основні концепції грошових потоків підприємства / Олександр Григорович Янковий, Галина Володимирівна Кошельок // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць; за ред.: М. І. Зверькова (голов. ред.) та ін. (ISSN 2313-4569). – Одеса: Одеський національний економічний університет. – 2016. – № 2 (61). – С. 146–153.

Анотація. У статті розглянуто формування основних концепцій грошових потоків підприємства американськими аналітиками, які використовували їх для аналізу цінних паперів і фінансової звітності підприємства. Доведено, що основні концепції грошових потоків можуть бути доповнені у зв'язку з розвитком науки та практики. У дослідженні стисло розглянуто основні концепції, які є складовими концепції грошових потоків підприємства, а саме: фінансова стійкість і платоспроможність; інвестиційний проект; часова вартість грошових потоків; грошові припливи та відтоки; вартість бізнесу; фінансовий контролінг; ціна капіталу; підприємницький і фінансовий ризик; ринок цінних паперів; інвестиційна привабливість; фінансово-економічна безпека підприємства; якість управління підприємством. Запропоновано доповнити концепцію грошових потоків певними концепціями, які будуть сприяти більш ефективному управлінню грошовими потоками підприємства в сучасних умовах.

Ключові слова: концепція; грошові потоки; рух грошових коштів; приплив; відтік.

Александр Григорьевич ЯНКОВОЙ

доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой экономики предприятия,
Одесский национальный экономический университет, e-mail: yankovoy_a@ukr.net

Галина Владимировна КОШЕЛЁК

кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики предприятия,
Одесский национальный экономический университет, e-mail: galas2811@gmail.com

ОСНОВНЫЕ КОНЦЕПЦИИ ДЕНЕЖНЫХ ПОТОКОВ ПРЕДПРИЯТИЯ

Янковой, А. Г. Основные концепции денежных потоков предприятия / Александр Григорьевич Янковой, Галина Владимировна Кошелёк // Вестник социально-экономических исследований: сб. науч. трудов; под ред.: М. И. Зверькова (глав. ред.) и др. (ISSN 2313-4569). – Одесса: Одесский национальный экономический университет. – 2016. – № 2 (61). – С. 146–153.

Аннотация. В статье рассмотрено формирование основных концепций денежных потоков предприятия американскими аналитиками, которые использовали их для анализа ценных бумаг и финансовой отчетности предприятия. Доказано, что основные концепции денежных потоков могут быть дополнены в связи с развитием науки и практики. В исследовании кратко рассмотрены основные концепции, которые являются составляющими концепции денежных потоков предприятия, а именно: финансовая устойчивость и платежеспособность; инвестиционный проект; временная стоимость денежных потоков; денежные притоки и оттоки; стоимость бизнеса; финансовый контролинг; цена капитала; предпринимательский и финансовый риск; рынок ценных бумаг; инвестиционная привлекательность; финансово-экономическая безопасность предприятия; качество управления предприятием. Предложено дополнить концепцию денежных потоков определенными концепциями, которые будут способствовать более эффективному управлению денежными потоками предприятия в современных условиях.

Ключевые слова: концепция; денежные потоки; движение денежных средств; приток; отток.

Oleksandr YANKOVYI

*Doctor in Economics, Professor, Head of the Department of Enterprise Economy,
Odessa National Economics University, e-mai: yankovoy_a@ukr.net*

Galina KOSHELEK

*PhD in Economics, Associate Professor, Department of Enterprise Economy,
Odessa National Economics University, e-mail: galas2811@gmail.com*

BASIC CONCEPTS OF ENTERPRISE CASH FLOWS

Yankovyi, O., Koshelek, G. (2016), Basic concepts of enterprise cash flows. Ed.: M. Zveryakov (ed.-in-ch.) and others [Osnovni kontseptsii denezhykh potokiv pidpriemstva; za red.: M. I. Zveriyakova (gol. red.) ta in.], Socio-economic research bulletin; Visnik social'no-ekonomichnih doslidzen' (ISSN 2313-4569), Odessa National Economic University, Odessa, No. 2 (61), pp. 146–153.

Abstract. *The article considers the formation of basic concepts of cash flows of the enterprise American analysts, who used them to analyze securities and financial statements. It is proved that the basic concept of cash flow can be complemented with the development of science and practice. The study summarizes the basic concepts that are integral concept of cash flows of the enterprise as follows: financial stability and solvency; investment project; the time value of cash flows; cash inflows and outflows; business value; financial controlling; the price of capital; business and financial risks; stocks and bonds market; investment attractiveness; financial and economic security of the enterprise; the quality of enterprise management. It is proposed to complement the concept of cash flow to certain concepts that will contribute to more effective management of the company's cash flows in the current conditions.*

Keywords: *concept; cash flows; flow of funds; inflow; outflow.*

JEL classification: *G300*

Постановка проблеми у загальному вигляді. У ринковій економіці грошовим коштам приділяється велике значення поряд з такими показниками як виручка від реалізації товарів, продукції, робіт, послуг, прибуток від господарської діяльності підприємства. Для розробки та впровадження ефективної фінансово-економічної політики важливо знати концептуальні основи грошових потоків на підприємстві. Грошовий потік є складним економічним явищем та виконує одну з головних ролей в отриманні фінансового результату. Він упродовж декількох століть є предметом інтересів багатьох дослідників. Варто зазначити, що інтерес до вивчення грошових потоків вперше виник у зовнішніх користувачів через відсутність подібної інформації у фінансовій звітності (наприклад, чи зможе організація розрахуватися за своїми зобов'язаннями вчасно, як використати кошти від чергового випуску акцій, чи забезпечені майбутні капітальні вкладення коштами та в якому обсязі тощо).

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Серед авторів, які розглядають концептуальні підходи до грошових потоків підприємства можна виділити зарубіжних вчених: Л. А. Бернстайна, Р. Волкарда [1], Дж. Кейнса [2], Дж. Теннента [3], Т. В. Тимофєєву [4], М. Фрідмена та ін., але запропоновані ними концепції грошових потоків не враховують особливості розвитку українських підприємств. Подальший розвиток ця концепція отримала в працях вітчизняних вчених таких як О. В. Антонової [5], В. З. Бугай [6], А. О. Єпіфанова [7], Г. А. Семенова [6], О. О. Терещенко [8].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність досліджень щодо формування концепції грошових потоків підприємства, й досі залишається недостатньо розглянутою проблема використання концепції грошових потоків підприємства, враховуючи особливості нашої країни.

Постановка завдання. Метою дослідження є удосконалення концепції грошових потоків підприємства в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Більшість вчених вважають історично першою концепцією, яка абсолютизувала грошову форму багатства, була монетаристська

концепція. Вона йде коріннями до раннього меркантилізму (остання третина XV століття – початок XVI століття). Для монетаризму характерне ототожнення багатства нації з грошима та грошовою масою: держава вважалася тим багатше, чим більше грошей вона мала.

З другої половини XVI століття в економічній теорії спостерігається перенесення акцентів з зовнішньої форми прояву багатства до його внутрішньої природи. Прийшло розуміння того, що сутністю багатства є зростаюча вартість, і джерела його походження варто шукати в господарському середовищі.

До появи теорії капіталу призвела властивість залучених в господарський обіг грошей повертатися з дисконтом. Одним із авторів класичної школи політичної економії став К. Маркс. Відповідно до класичної теорії, капітал є зростаючою вартістю, рух і метаморфози якої пов'язують всі речові форми капіталу в єдине ціле.

Подальший розвиток теорії капіталу призвів до появи різноманітних трактувань: об'єктивних і суб'єктивних, соціально-психологічних, соціально-класових та ін. Одне з них – грошове або монетаристське трактування (Чиказька школа та її ідеолог М. Фрідмен) виходить з того, що товарно-грошові потоки є головною формою руху капіталу, отже, саме вони повинні бути основним об'єктом державного регулювання [9, с.24].

Варто зазначити, що формування фінансового менеджменту як самостійної галузі знань (кінець 50-х – початок 60-х років XX століття) призвело до того, що концепція грошового потоку стала однією з базових.

Концепція грошових потоків підприємств виникла в середині 50-х років XX ст. в США і використовувалася американськими аналітиками при аналізі цінних паперів і звітності підприємства [8, с.181]. Відповідно до неї гроші, що знаходяться у постійному русі, утворюють грошовий потік зі своїми параметрами. Оцінка цього грошового потоку передбачає: ідентифікацію грошового потоку, його тривалість і вид; оцінку факторів, що визначають величину його елементів; вибір коефіцієнта дисконтування, що дозволяє зіставити елементи потоку, які генеруються у різні періоди часу; оцінку ризику, пов'язаного з даним потоком і спосіб його обліку [6, с.21].

Особливого поширення концепція грошових потоків набула в 70-х роках XX століття, коли економічна ситуація в світі істотно змінилася та на зміну процвітання прийшли нестабільність і невизначеність. Зросли темпи інфляції, процентні ставки. У результаті сучасний фінансовий менеджер повинен постійно враховувати стан ліквідності, тобто підтримувати здатність підприємства своєчасно оплачувати витрати та боргові зобов'язання. До 70-х років акцент робився на зростанні та прибутковості, які мають першорядну важливість у ситуації економічної стабільності.

Основний зміст концепції грошових потоків – розробка політики підприємства в області залучення фінансових ресурсів, організації їх руху, підтримки їх в певному якісному стані. Фінансовий менеджер повинен знати, яка кількість коштів необхідна для погашення зобов'язань, коли буде отримано надлишок готівки, в який проміжок часу підприємство буде мати дефіцит готівки. Відповідно до цієї концепції, отримання стабільного грошового потоку стає важливішим ніж прибуток.

У сучасних умовах концепція грошових потоків в Україні є однією з фундаментальних концепцій фінансового менеджменту. Концепція (від лат. *Conceptio* – розуміння, система) – це певний спосіб розуміння, трактування будь-яких явищ, що виражає ключову ідею для їх освітлення. Але розвиток науки та практики призвів до виділення концепції грошових потоків у самостійний об'єкт дослідження та управління, що додало особливий сенс і значення показникам, які покликані характеризувати забезпеченість підприємства засобами та ефективність їх використання.

Значна увага до поняття «грошові кошти» та їх руху приділялася з початку становлення теоретичних основ економіки. Причини подібного інтересу обґрунтував у своїх роботах Дж. М. Кейнс, виділяючи серед них: рутинність, обережність і спекулятивність [2, с.244].

Дж. Теннент зазначає, що грошові кошти є одним із самих важливих ресурсів підприємства, а грошовий потік має першорядне значення щодо забезпечення стійкого ведення справ. У своїй книзі він пропонує концепції грошових потоків, які існують у сучасній зарубіжній теорії [3, с.15–17].

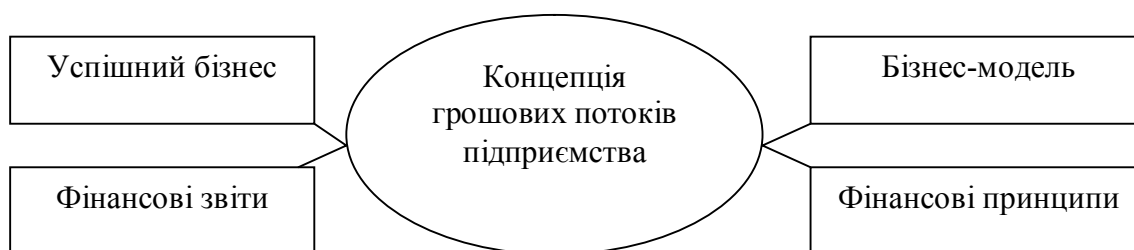

Рис. 1. Основні концепції грошових потоків (складено авторами)

Вважаємо, що запропонована концепція грошових потоків розглядається у загальному вигляді та не дає уявлення про те: «Чому саме такі концепції запропоновані автором для досягнення стабільного позитивного грошового потоку?».

Аналіз та управління грошовими потоками базується на декількох основних концепціях: часова вартість грошових потоків; грошові відтоки; підприємницький і фінансовий ризик; ціна капіталу; ефективний ринок тощо [4, с.5].

Але не претендуючи на абсолютність запропонованої концепції грошових потоків, вважаємо, що доповнення певними концепціями прийнятно для управління грошовими потоками в сучасних умовах. Проведені дослідження дозволяють запропонувати такі складові концепції грошових потоків підприємства:

- фінансова стійкість і платоспроможність;
- інвестиційний проект;
- часова вартість грошових потоків;
- грошові припливи та відтоки;
- вартість бізнесу;
- фінансовий контролінг;
- ціна капіталу;
- підприємницький і фінансовий ризик;
- ринок цінних паперів;
- інвестиційна привабливість;
- фінансово-економічна безпека підприємства;
- якість управління підприємством.

Для загальної оцінки фінансового стану підприємств важливе значення мають три показники: виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); прибуток від господарської діяльності (до оподаткування); потік грошових коштів. Абсолютна величина цих показників і динаміка їх зміни протягом року сукупно характеризують ефективність роботи підприємства та його основні проблеми. Проте в сучасних умовах господарювання першорядного значення набуває потік грошових коштів, що надходять підприємству від різних видів діяльності (операційної, інвестиційної, фінансової). Показники грошового потоку значною мірою відображають фінансову стійкість і платоспроможність підприємства як з теоретичної, так і з практичної точок зору.

Так, загальна стійкість підприємства передбачає такий рух грошових потоків, що забезпечує постійне перевищення надходження коштів (доходів) над їх витратами (витратами). Такий стан процесу формування та використання фінансових ресурсів економічного суб'єкта забезпечує його розвиток на основі збільшення прибутку та вартості капіталу при збереженні відповідного рівня платоспроможності й кредитоспроможності.

Необхідність в оцінюванні перспективи надходження і витрачання грошових коштів виникає і при здійсненні інвестиційних проектів. Для того, щоб інвестор зміг прийняти позитивне рішення про доцільність довготривалого вкладення значних коштів, потрібно розрахувати ефективність проекту і оцінити його майбутні грошові потоки, які повертаються до інвестора. Розміщуючи капітал в одному із обраних проектів, інвестор планує не тільки з часом повернути вкладену суму, але й отримати бажаний економічний ефект.

Протягом всього терміну існування інвестиційного проекту наприкінці кожного періоду (наприклад, року) підраховується сальдо грошових потоків. Важливим параметром грошового потоку інвестиційного проекту є послідовність знаків його сальдо.

Заслуговує на увагу концепція вартості грошей у часі. Сенс тимчасової вартості полягає в тому, що грошова одиниця, наявна сьогодні, і грошова одиниця, очікувана до одержання через якийсь час, не рівноцінні. Ця нерівноцінність визначається дією трьох основних причин: інфляція грошового потоку; ризик неотримання очікуваної суми; оборотність грошового потоку.

Незалежно від того, який проект оцінюється – інвестування або кредитування – формальна оцінка виконується за допомогою певних критеріїв, які приймаються до грошового потоку. В основі критеріїв обираються стандартні процедури нарощування (компаундування) і дисконтування.

Існують різні моделі уявлення про підприємство. Одна із поширених моделей, яка розкриває суть концепції грошового потоку, – уявлення підприємства як сукупності, де чергуються припливи та відтоки грошових коштів. В основі концепції – логічна передумова про те, що із будь-якої фінансової операції може бути отриманий деякий грошовий потік, тобто безліч розподілених у часі виплат (відтоків) і надходжень (притоків), які розуміють у широкому сенсі. Як елемент грошового потоку можуть виступати грошові надходження, дохід, витрати, прибуток, платежі тощо. У переважній більшості випадків мова йде про очікувані грошові потоки. Саме для таких потоків розроблені формалізовані методи і критерії, що дозволяють приймати обґрунтовані рішення фінансового характеру.

За допомогою грошового потоку оцінюється вартість бізнесу, при цьому саме він розглядається як найважливіше джерело генерування корпоративної вартості. Теперішня вартість очікуваного майбутнього грошового потоку може використовуватися як критерій оцінки вартості підприємства в рамках концепції максимізації доходів власників (SVK).

Залежно від вимірників, що використовуються, під корпоративною вартістю розуміють:

- вартість акцій, помножену на їх кількість (ринкова вартість);
- потоки грошових коштів;
- прозорість грошових потоків і фінансових результатів;
- інвестиційну привабливість компанії;
- наявність перспективних проектів.

Авторами концепції підвищення вартості бізнесу є економісти Мантікльоні (Італія) і Міллер (США). За її розробку авторам було присуджено Нобелівську премію.

У рамках фінансового контролінгу показник грошового потоку використовується також як індикатор раннього попередження про можливі проблеми у сфері управління дебіторською заборгованістю та запасами. Вважається, що цей показник швидше і виразніше сигналізує про негативний розвиток, ніж показники прибутковості [1, с.131].

Концепція підприємницького та фінансового ризику полягає в тому, що перспективне рішення фінансового характеру має стохастичну природу, будучи суб'єктивним, а ступінь його об'єктивності залежить від різних факторів, включаючи точність прогнозованої динаміки грошового потоку, ціни джерел засобів, можливості їх отримання тощо. В основі таких оцінок лежать статистичні дані. Зазвичай, оцінки повинні даватися не певними заданими величинами, а у вигляді прогнозних сценаріїв: песимістичного, середнього, оптимістичного.

Ринок цінних паперів є зовнішнім джерелом залучення капіталу по відношенню до будь-якої комерційної діяльності. Зазвичай внутрішні фінансові джерела роботи підприємства або компанії, що складаються переважно з амортизаційних відрахувань і реінвестованої частини чистого прибутку, становлять у середньому від половини до трьох чвертей від загального обсягу фінансових ресурсів, необхідних для підтримки і розширення виробництва і обігу продукції. Інша частина потреби в фінансових ресурсах покривається за рахунок двох головних зовнішніх джерел: ринку банківських позик і ринку цінних паперів. За існуючими оцінками з ринку цінних паперів надходить до 75% зовнішніх фінансових коштів.

Щоб отримати гроші від продажу цінних паперів, необхідно знайти на них покупця. Отже, ринок цінних паперів є одночасно і об'єктом для вкладання вільних грошових коштів підприємств, організацій і населення в сфері, де відбувається збільшення капіталу. Однак капітал можна збільшити або поклавши гроші на банківський депозит, або на валютному ринку, або вклавши в якусь продуктивну діяльність, у нерухомість або антикваріат тощо. Отже, ринок цінних паперів об'єктивно конкурує з іншими сферами вкладання капіталу, а тому все залежить від того, наскільки він привабливий з точки зору учасників ринку.

Наявність у підприємств потреби в розвитку та модернізації виробничо-технічної бази, здійснення будівельних робіт, проведення науково-технічних розробок і досліджень передбачає наявність додаткових джерел фінансування, тобто повинен бути сформований додатковий вхідний грошовий потік. Інвестиційна привабливість підприємства дуже важлива для розширення кола інвесторів. При покращенні інвестиційної привабливості підприємства інвестори, які вже з ним працюють можуть вкладати в нього додаткові кошти, що значно збільшить вхідний грошовий потік. На інвестиційну привабливість впливає стадія його життєвого циклу. В теорії ринку виділяють шість стадій, а саме:

- 1) «народження» (до одного року);
- 2) «дитинство» (від 1 до 2 років);
- 3) «юність» (3–5 років);
- 4) «рання зрілість» (6–10 років);
- 5) «остаточна зрілість» (11–20 років);
- 6) «старіння» (21–25 років).

Інвестиційно привабливими вважаються підприємства, що знаходяться у процесі зростання, тобто на перших чотирьох стадіях розвитку. На стадії «остаточної зрілості» інвестування в підприємство є доцільним тільки у тому випадку, якщо його продукція має достатні маркетингові перспективи, а вартість технічного переозброєння незначна та з коротким терміном окупності. На стадії «старіння» інвестування, зазвичай, недоцільне, за винятком можливого репрофілювання та диверсифікації діяльності підприємства [7, с.180]. Якщо підприємство є інвестиційно привабливим, то саме на перших чотирьох стадіях розвитку воно буде мати найбільшу суму інвестицій, а також найбільший вхідний грошовий потік.

Важливу роль відіграє фінансово-економічна безпека підприємства. Необхідно відзначити, що сучасні концепції оцінки руху грошових коштів визначають низку критеріїв оцінки показників грошових потоків у результаті розглянутих видів діяльності. Через те, що операційна діяльність підприємства є основним джерелом прибутку, вважається, що вона повинна виступати основним джерелом грошових коштів. З цим важко не погодитися, адже операційна діяльність є головною складовою господарської діяльності підприємств галузі, а отже, її грошовий потік повинен бути визначальним та займати найбільшу питому вагу в складі сукупного грошового потоку підприємства. Інакше кажучи, операційний потік є головним джерелом грошових надходжень для виконання платежів усіх рівнів пріоритетності. У зв'язку з цим, індикатором фінансової безпеки є позитивне значення чистого грошового потоку від операційної діяльності, а гарантом її збереження – абсолютне зростання цього показника в динаміці.

Теоретичні дослідження наукових надбань свідчать, а практичний досвід роботи з фінансовою звітністю підприємства, зокрема, з формою 3 «Звіт про рух грошових коштів» підтверджує, що такі підприємства характеризуються здатністю генерувати грошові кошти за усіма трьома видами діяльності, масштаби та напрямки руху, за якими і визначають рівень фінансової безпеки підприємств [5, с.210].

Гросул В. А. і Антонова О. В. відмічають, що тісний зв'язок рівня фінансової безпеки підприємства з ефективністю організації операційної діяльності та прийнятих інвестиційних і фінансових рішень обумовлює необхідність і доцільність використання аналізу грошових потоків як методичного інструментарію оцінки фінансової безпеки суб'єктів господарювання на мікрорівні [10, с.279].

З кожним роком підвищується ефективність системи управління. Варто зазначити, що ефективний менеджмент неможливий без реалізації діючих механізмів управління грошовими потоками економічної системи. За структурою грошових потоків можна оцінити якість управління підприємством.

Якість управління підприємством можна охарактеризувати як високу в тому випадку, якщо за результатами звітного періоду чистий рух грошових коштів у результаті операційної діяльності має позитивне значення, у результаті інвестиційної та фінансової діяльності – негативне. Якщо при цьому чистий рух коштів у результаті всіх видів діяльності підприємства за рік також має позитивне значення, то можна говорити про те, що керівництво підприємства повністю справляється зі своїми функціями.

У випадку, якщо рух грошових коштів у результаті операційної та фінансової діяльності має позитивне значення, а у результаті інвестиційної – негативне, то це свідчить про нормальну якість управління підприємством. У цій ситуації також бажане позитивне значення за статтею «Чистий рух коштів за звітний період». Як перша ситуація, так і друга є прийнятними при оцінці якості управління підприємством.

Насторожує ситуація, за якої рух коштів у результаті інвестиційної та фінансової діяльності має позитивне значення, а в результаті операційної – негативне. У цьому випадку стан підприємства можна охарактеризувати як кризовий, якість управління в такій ситуації не витримує ніякої критики. Сенс такої структури капіталу зводиться до наступного: підприємство фінансує витрати операційної діяльності за рахунок надходжень від інвестиційної та фінансової, тобто за рахунок залучених кредитів, додаткової емісії акцій тощо [11, с.111].

Висновки і перспективи подальших розробок. Виникнення концепцій грошових потоків сприяло їх виділенню як самостійного об'єкту дослідження для теорії та практики, що, водночас, додало особливий сенс і значення показникам, які покликані характеризувати забезпеченість підприємства засобами та ефективністю їх використання. Використання основних концепцій і понять грошових потоків, оцінка їх майбутньої або справжньої вартості, ефективності використання грошових коштів дозволяє обґрунтовувати необхідні управлінські рішення та оцінити рівень фінансової сталості підприємства.

Література

1. Volkart R. *Finanzmanagement: Beiträge zu Theorie und Praxis* / R. Volkart. – Zürich: Versus. – Bd. 2. – 1998. – 245 p.
2. Кейнс Дж. М. *Общая теория занятости, процента и денег. Избранное* / Дж. М. Кейнс. – М.: ЭКСМО, 2008. – С. 131–543.
3. Теннет Дж. *Управление денежными потоками. Как не оказаться на мели* / Дж. Теннет. – М.: Альпина Паблицер, 2014. – 208 с.
4. Тимофеева Т. В. *Анализ денежных потоков предприятия: учеб. пособ.* / Т. В. Тимофеева. – М.: Финансы и статистика; ИНФРА-М, 2010. – 368 с.
5. Антонова О. В. *Економічна сутність та значення грошових потоків в концепції фінансової безпеки торговельних мереж* / О. В. Антонова // Вісник Запорізького національного університету: зб. наук. праць. – 2012. – № 4 (16). – С. 207–212.

6. Семенов Г. А. *Фінансове планування і управління на підприємствах: навч. посіб.* / Г. А. Семенов, В. З. Бугай, А. Г. Семенов, А. В. Бугай. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 432 с.
7. *Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання: монографія* / [А. О. Єпіфанов, Н. А. Дехтяр, Т. М. Мельник, І. О. Школьник та ін.; за ред. А. О. Єпіфанова]. – Суми: УАБС НБУ, 2007. – 286 с.
8. Терещенко О. О. *Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб.* / О. О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.
9. Егорова С. Е. *Взаимосвязь концепции маркетингового анализа с основными аналитическими концепциями* / С. Е. Егорова // *Экономические науки*. – 2008. – № 5. – С. 23–30.
10. Гросул В. А. *Основные подходы к оценке финансовой безопасности предприятия на основе исследования его денежных потоков* / В. А. Гросул, Е. В. Антонова // *Вестник СГТУ: сб. науч. статей*. – 2013. – Вып. 1 (69). – С. 278–282.
11. Кошельок Г. В. *Оцінка якості управління грошовими потоками на підприємстві* / Г. В. Кошельок // *Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць*. – 2013. – Вип. 48. – С. 108–115.

References

1. Volkart, R. (1998), *Finanzmanagement: Beiträge zu Theorie und Praxis, Versus, Zürich, Bd. 2, 245 p.*
2. Keynes, J. M. (2008), *The general theory of employment, interest and money [Obshchaya teoriya zanyatosti, protsenta, i deneg]*, EKSMO, Moscow, pp. 131–543 (rus)
3. Tennent, J. (2014), *Cash flow management. How not to be stranded [Upravlenie denezhnymi potokami. Kak ne okazatsya na meli]*, Alpina Publisher, Moscow, 208 p. (rus)
4. Timofeeva, T. V. (2010), *Analysis of cash flows of the enterprise [Analiz denezhykh potokov predpriyatiya]*, *Finansy i statistika; INFRA-M, Moscow, 368 p. (rus)*
5. Antonova, O. V. (2012), «*The economic essence and value of cash flows in the concept of financial security retailers*» [Ekonomichna sutnist ta znachennia hroshovykh potokiv finansovoi bezpeky torhovelnikh merezh], *Bulletin of Zaporizhzhya National University, No. 4 (16), pp. 207–212 (ukr)*
6. Semenov, G. A., Bugay, V. Z., Semenov, A. G., Bugay, A. V. (2007), *Financial planning and management in enterprises [Finansove planuvannia i upravlinnia na pidpriemstvakh]*, *Center of educational literature, Kyiv, 432 p. (ukr)*
7. Yepifanov, A. O., Dekhtyar, N. A., Melnyk, T. M., Shkolnik, I. O. (2007), *The creditrating and investment attractiveness of business entities: monograph. Ed. by A. O. Yepifanov [Otsinka kredytopomozhnosti ta investytsiinoi pryvablyvosti subiektiv hospodariuvannia: monohrafiia]*, *UABS NBU, Sumy, 286 p. (ukr)*
8. Tereshchenko, O. O. (2003), *Financial activities of business organizations [Finansova diialnist subiektiv hospodariuvannia]*, *KNEU, Kyiv, 554 p. (ukr)*
9. Egorova, S. E. (2008), «*The relationship of the concept of marketing analysis with the basic analytical concepts*» [Vzaimosvyaz kontseptsii marketingovogo analiza s osnovnymi analiticheskimi kontseptsiyami], *Economics science, No. 5, pp. 23–30 (rus)*
10. Grosul, V. A., Antonova, E. V. (2013), *Basic approaches to the assessment the financial security of the enterprise on the basis of studies of its cash flows [Osnovnye podkhody k otsenke finansovoy bezopasnosti predpriyatiya na osnove issledovaniya ego denezhykh potokov]*, *Bulletin of SGTU, Issue 1 (69), pp. 278–282 (rus)*
11. Koshelek, G. V. (2013), *Assessment of quality of cash management in the enterprise [Otsinka yakosti upravlinnia hroshovymy potokamy na pidpriemstvi]*, *Socio-economic research bulletin, Issue 48, pp.108–115 (ukr)*